

Resumé af oplæg:

”De er helt sikkert irriteret over det her, unge som gamle, [...]”

Hvor almindeligt er det egentlig at bruge den ubøjede form af participier i faste forbindelser med præposition når referenten er i pluralis?

Anna Sofie Hartling
Dansk Sprognævn

To steder i retskrivningsreglerne (Retskrivningsordbogen 2012) omtales det at præteritum participium anvendt som adjektiv kan bruges i ental skønt det som participiet lægger sig til, er i flertal: Dels i § 33.2.b, der omhandler brugen af præteritum participium efter hjælpeverberne være og blive, dels i § 35.2, der generelt handler om brugen af adjektiver dannet af præteritum participium. I § 33.2.b bliver man oplyst om at ubøjet form (svarende til ental) er almindelig sprogbrug uanset om der er tale om en handling eller tilstand, og desuden at ”[u] bøjet form er helt almindelig når præteritum participium indgår en fast forbindelse med en efterfølgende præposition”. I § 35.2 gentages dette sidstnævnte – at ”[n]år sådanne adjektiver [adjektiver der er dannet af participier, ASH] indgår en fast forbindelse med en efterfølgende præposition, er det dog helt almindeligt at bruge ubøjet form i alle tilfælde”.

I mit oplæg fremlægger jeg en undersøgelse af denne omtalte almindelighed: Hvor almindeligt er det rent faktisk at anvende ubøjet form i faste forbindelser med en efterfølgende præposition i moderne skriftligt dansk? I de eksempler der skal vise ”almindeligheden” ved ubøjet form, finder man følgende seks participier + præpositioner: beregnet til, henrykt over, indstillet på, irriteret over, nødsaget til og uinteresseret i. I Dansk Sprognævns korpus, Korp, undersøger jeg i de

landsdækkende aviser fra 2022 og 2023 hvor udbredt den ubøjede form af netop disse participier i forbindelse med netop disse præpositioner er når referenten er i flertal.

Litteratur

Retskrivningsordbogen (2012) = Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Schack, Jørgen Nørby Jensen, Margrethe Heidemann Andersen: *Retskrivningsordbogen*. 4. udgave. København: Alinea.